

Religions i humanitats

Quan pronunciem la paraula *religió*, sovint el que la paraula ens evoca és «allò de què ens vam haver d'alliberar». Associem al terme *religió* una sèrie de connotacions negatives: formes de control de les consciències, sentit del pecat, vivència imposada com un pes, quelcom vinculat al passat... El meu punt de partida és que aquestes associacions, que depenen òbviament del «factor biogràfic» de cadascú (per a altres persones, la religió pot estar connotada positivament), són ja una determinada lectura del que és la religió, però no són ni de bon tros l'única lectura possible. El que s'imposa és *desconnotar* ideològicament la religió i estudiar-la amb la mateixa neutralitat científica amb què ens enfrontem a altres àmbits del coneixement. Com a fet cultural, antropològic, filosòfic, etc., és un àmbit que cal estudiar amb normalitat. Independentment de la història personal de cadascú amb la religió, és un fet que, culturalment, la religió existeix i, per tant, mereix ser objecte d'estudi.

L'estudi de la religió s'ha de fer des de diversos angles. Per exemple: és absolutament legítim que l'estudi de la religió es faci des de dins: només faltaria que les persones religioses no poguessin estudiar la seva pròpia religió! Però també és absolutament legítim, i molt sa, estudiar la religió des de fora de la religió. O simultàniament des de dins i des de fora: un pot tenir els seus compromisos personals amb determinades formes religioses, però, en el moment d'estudiar el fet religiós, ser capaç de posar en suspens els seus compromisos com a creient. També un catalanista pot fer una història del catalanisme amb neutralitat acadèmica, o un líder sindical pot fer una història del moviment obrer sense subvertir les regles del món acadèmic. Si la militància política és compatible amb l'estudi científic de les ideologies, també la militància religiosa ha de ser compatible amb l'estudi científic de les religions.

A més de poder-s'hi enfrontar des d'angles diversos, l'estudiós de la religió pot partir de disciplines diverses. Es pot fer antropologia de la religió, sociologia de la religió, psicologia de la religió, estètica del sagrat, història de les religions, fenomenologia del fet religiós, filosofia de la religió... Són perspectives complementàries que s'agrupen en el que alguns anomenen *ciències de la religió*, i que es contraposen a la *teologia*. La teologia és un discurs confessional sobre Déu; pressuposa, per tant, una determinada fe. Les ciències de la religió són discursos no confessionals no pas sobre Déu o els déus, sinó sobre les religions, és a dir, sobre les relacions que els homes han establert amb l'àmbit del sagrat o diví. Les ciències de la religió són ciències humanes, perquè les religions són fenòmens humans. I per això formen part de les disciplines humanístiques.

Ignasi Moreta

<http://www.fragmenta.cat/ca/inici>